

РЕЦЕНЗИЯ

за качествата на дисертационния труд на тема:
„Координационни способности и спортен подбор в спортната гимнастика (момичета)“

за присъждане на образователната и научна степен **„Доктор“**
в област на висшето образование: **7. Здравеопазване и спорт,**
професионално направление: **7.6 Спорт,**
докторска програма:
„Теория и методология на спортната наука“ на

Венета Николаева Христова,

докторант към катедра **„Гимнастика“**
на **НСА „В. Левски“**

Научен ръководител: **проф. Бонка Димитрова, доктор**

Данни за докторантката

Изборът на научните търсения на докторантката Венета Христова не е случаен. Тя е висококвалифицирана състезателка по спортна гимнастика от ГК „Левски - Спартак“. Като дългогодишен член на националния отбор на България (2000-2008 г.) е участвала в редица Европейски и Световни първенства, както и в голям брой други международни състезания и турнири.

Завършва Национална спортна академия „В. Левски“ през 2010 г., с придобита професионална квалификация „Треньор по спортна гимнастика“, а след това, пак там, през 2014 г. придобива и ОКС „Магистър по физическо възпитание и спорт в средно-образователната система на СОУ“. Зачислена е за редовна докторантка в професионално направление 7.6. „Спорт“ към катедра „Гимнастика“ през 2020 г. (Заповед на Ректора на НСА № 1410/23.10.2020 г.). Отчислена е с право на защита през 2023 г. (Заповед на Ректора на НСА № 1236/15.12.2023 г.).

Придобитите качества, умения и компетенции на докторантката намират израз в нейната професионална дейност като дългогодишен треньор по спортна гимнастика в ГК „Левски – Спартак 08“. По време на срока на докторантурата и

понастоящем същата работи като хоноруван преподавател по спортна гимнастика към катедра „Гимнастика“ на НСА „В. Левски“.

Венета Христова проявява определен интерес към научно-изследователската дейност в областта на спортната гимнастика, владее английски език и умее да използва активно в работата си различни компютърни програми, между които и особено ценната, според мен, SPSS Statistics.

Подробности за процедурата

По време на обучението в докторска степен не са допуснати процедурни нарушения. Докторантката успешно е изпълнила изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника на НСА „В. Левски“ за прилагането на този закон.

Направената от компетентните органи проверка на представения за защита дисертационен труд установява, че „...не са установени недопустими граници на плагиатство“ (Служебна бележка № Р1 - 573/15.05.2024 г.).

След проведено успешно вътрешно обсъждане на дисертационния труд, е стартирана процедура за провеждане на публична защита пред научно жури (Заповед на Ректора на НСА № 480/14.05.2024 г.).

Данни за дисертационния труд и автореферата

Разработваният в дисертационния труд проблем е изключително актуален и е насочен към повишаване нивото на спортното майсторство в областта на спортната гимнастика, чрез оптимизиране на механизмите на подбора, както и на учебно-тренировъчната работа по време на началния и основния етапи от подготовката на младите състезателки. Внедряването в практиката на нова, научно-обоснована методика за развиване на координационните способности, с акцент върху повишаване на двигателното разнообразие, на базата на голям брой упражнения с повишена координационна сложност и нови елементи, е предпоставка за качествено обучение на спортния резерв и достигане на високи спортни резултати.

Рецензираният докторски труд е разработен в обем от 161 страници, в т.ч. 57 таблици, 24 фигури, 2 приложения и списък на проучените специализирани литературни източници. Структуриран е според изискванията за подобен род научни материали. Написан е на добър език и стил и е много добре илюстриран.

Разработката притежава редица качества, които безспорно имат **приносен характер**:

- извършено е **сериозно теоретично проучване и анализ** на базата на 149 специализирани литературни източника (126 на кирилица, 22 – на латиница и 1 интернет сайт), които са позволили да бъде разкрита същността на спортния подбор в спортната гимнастика, да бъде направена характеристика на специалните координационни способности, като важна предпоставка за развиване на ловкостта, както и да бъдат определени критериите за оценка на тези способности. Всичко това, в крайна сметка, позволява на докторантката да формулира своята работна хипотеза. Считам обаче, че тя е малко „бедна“ и изпуска най-важното „разработването и внедряването в спортната практика на методика за развиване на координационните способности, с акценти върху по-голямо двигателно разнообразие на упражнения с повишена координационна сложност“. Разработването и въвеждането на тестове за координация (посочено в представената в дисертационния труд работна хипотеза) е задължителна част от методиката, осигуряваща контрола върху извършената тренировъчна работа;
- **контингентът на изследване е достатъчно представителен** и разкрива особеностите на генералната съвкупност, към която принадлежи – извършено е първоначално тестиране на 65 момичета, 50 от които са селектирани за участие в проведения спортно-педагогически експеримент. За нуждите на изследването (на случаен принцип) същите, са разпределени на четири групи, според характера на дейността (експериментална и контролна) и според възрастта (6-7-годишни и 8-9-годишни);

- **използван е подходящ методически инструментариум**, който дава възможност да бъдат решени на високо ниво целите и задачите на изследването (теоретично проучване и анализ на специализираните литературни източници, анкетен метод, експертна оценка, спортно-педагогическо тестиране, спортно-педагогически експеримент). Експертната оценка е определена на базата на демонстрираното от всяка гимнастичка ниво на изпълнение на основните технически умения, съобразно изискванията на Единната програма по спортна гимнастика за съответната възрастова група, както и на базата на получените протоколи от участието на момичетата в Държавните първенства. Проведено е коректно спортно-педагогическо тестиране за установяване нивото на развитие на специалната физическа подготвеност, в частност и на координационните способности на изследваните млади гимнастички, както и за определяне на техните способности за възпроизвеждане на зададени движения. Приложената тестова батерия напълно отговаря на изискванията на спортната статистика за достъпност, валидност, надеждност, обективност и стандартност на включените в нея тестови упражнения;
- основен принос, според мен, е **разработването и внедряването в спортната практика на собствена методика** за развиване на координационните способности, с акценти върху повишаване на двигателното разнообразие от упражнения с повишена координационна сложност, съдържащи елементи на новост. Същата е разработена на високо професионално ниво и е чудесно онагледена;
- при обработката на емпиричните данни от изследването са използвани **адекватни математико-статистически методи** (вариационен и корелационен анализи и проверка на хипотези, с помощта на сравнителния t-критерий на Стюдънт), при високо ниво на статистическа достоверност ($P_t \geq 95\%$);
- **анализът на резултатите е направен на високо професионално ниво** в няколко насоки:

- установено е мнението на спортните специалисти в областта на гимнастиката, относно ефективността на действащата у нас система за спортен подбор и мястото на двигателните координационни способности, като критерий за качествен подбор на млади таланти;
- разкрити са съществуващите корелационни взаимозависимости между координационните способности на младите гимнастички от изследваните съвкупности и нивото на тяхната техническа подготвеност за изпълнение на основните упражнения на 4-те уреда;
- с висока гаранционна вероятност е доказана ефективността на разработената собствена методика, благодарение на която участничките в експерименталните групи достигат до ново, по-високо ниво на развитие на координационните способности както в началния, така и в основния етап на спортната подготовка, което без съмнение е оказало положително влияние върху нивото на тяхната техническа подготвеност на всички уреди;
- особено висока практическа стойност имат разработените нормативни таблици за оценка както на нивото на координационните способности на млади гимнастички, така и на техните способности за възпроизвеждане на движения, които безспорно ще обогатят системата за спортен подбор и процеса на начална спортна подготовка в спортната гимнастика.

Изводите и препоръките естествено произтичат от анализа на резултатите, но са прекалено сбити и не дават пълна представа за огромното количество изследователска работа, извършена от докторантката и нейния научен ръководител.

Авторефератът е разработен според изискванията и представя коректно съдържанието на дисертационния труд. Документите, придружаващи работата, са изготвени точно. Представените, в съответствие с изискванията, 2 научни публикации са свързани с темата на разработката.

В **заклучение**, считам, че е извършен голям обем научно-изследователска работа, която включва сериозно теоретично проучване на разработвания проблем, стабилна подготовка и провеждане на коректно научно изследване, професионален анализ на резултатите от него и разработване на оптимизирана методика за развиване на координационните способности и началната спортна подготовка на млади гимнастички, в т.ч. и на нормативна база за контрол върху тях. Докторската дисертация има висока научна и приложна стойност и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника на Национална спортна академия "Васил Левски" за придобиване на образователната и научна степен "**Доктор**".

Всичко това ми дава основание, напълно убедено, да заявя своя положителен вот за присъждане на **Венета Николаева Христова** на образователната и научна степен "**Доктор**" в област на висшето образование **7. Здравеопазване и спорт**, професионално направление **7.6. Спорт**, докторска програма "**Теория и методология на спортната наука**".

05.08.2024 г.

София

Рецензент:.....

(проф. Росица Църова – доктор)

OPINION

on the merits of the doctoral thesis on the topic: ***"Coordination abilities and sports selection in artistic gymnastics (girls)"***
for awarding of the educational and scientific degree "***Doctor***"
in the field of higher education: ***7. Healthcare and sports,***
professional direction ***7.6. Sports,***
doctoral program ***„Theory and Methodology of Sports Sciences“***

of ***Veneta Nikolaeva Hristova –***

PhD student at the ***Department of Gymnastics***
at the ***National Sports Academy "Vassil Levski" (Sofia)***

Scientific supervisor: ***Full Prof. Bonka Dimitrova, PhD***

Data on the PhD candidate

The choice of the scientific searches of the PhD student Veneta Hristova is not accidental. She is a highly qualified gymnastics competitor from the Levski - Spartak Sports Club. As a long-time member of the national team of Bulgaria (2000-2008), she has participated in a number of European and World Championships, as well as in a large number of other International competitions and Tournaments.

She graduated from the National Sports Academy "Vasil Levski" in 2010, with the professional qualification "Coach of Artistic Gymnastics", and after that (in 2014), in the same Academy, she acquired the Educational and qualification degree of "Master of Physical Education and Sports in the Secondary Education System of the Secondary School". She is enrolled as a full-time PhD student in the professional field 7.6. "Sport" at the Department of Gymnastics in 2020 (Order of the Rector of the NSA No. 1410/23.10.2020). She was expelled with the right of defense in 2023 (Order of the Rector of the NSA No. 1236/15.12.2023).

The acquired qualities, skills and competencies of the PhD student are expressed in her professional activity as a long-time gymnastics coach at the

Gymnastics Club „Levski – Spartak 08“. During the term of her doctoral studies and currently she works as a part-time lecturer in artistic gymnastics at the Department of Gymnastics at the National Sports Academy "Vasil Levski".

Veneta Hristova shows a certain interest in research in the field of artistic gymnastics. She speaks English and is able to actively use various computer programs in her work, including the especially valuable, in my opinion, SPSS Statistics.

Details of the procedure

During the doctoral studies, no procedural violations were allowed. The PhD student has successfully completed the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations of the National Sports Academy "Vasil Levski" for the implementation of this law.

The verification of the dissertation submitted for defense by the competent authorities established that "... no inadmissible limits of plagiarism have been established" (Official Note No. P1-573/15.05.2024).

After a successful internal discussion of the dissertation, a procedure for conducting a public defense in front of a scientific jury was launched (Order of the Rector of the NSA No. 480/14.05.2024).

Data for the dissertation and the abstract

The problem developed in the dissertation is extremely relevant and is aimed at increasing the level of sports mastery in the field of artistic gymnastics by optimizing the mechanisms of selection, as well as the training work during the initial and basic stages of the preparation of young athletes. The implementation in practice of a new, scientifically based methodology for the development of coordination abilities, with an emphasis on increasing motor diversity, based on a large number of exercises with increased coordination complexity and new elements, is a prerequisite for quality training of the sports reserve and achievement of high sports results.

The peer-reviewed doctoral work has been developed in a volume of 161 pages, including 57 tables, 24 figures, 2 appendices and a list of the studied

specialized literature sources. It is structured according to the requirements for this kind of scientific materials. It is written in good language and style and is very well illustrated.

The development has a number of qualities that undoubtedly have a ***contributing nature***:

- a ***serious theoretical study and analysis*** has been carried out on the basis of 149 specialized literature sources (126 in Cyrillic, 22 in Latin and 1 website), which have made it possible to reveal the essence of sports selection in artistic gymnastics, to characterize special coordination abilities as an important prerequisite for the development of agility, as well as to determine the criteria for evaluating these abilities. All this, in the end, allows the PhD student to formulate her working hypothesis. However, I believe that it is a bit "poor" and misses the most important thing "the development and implementation in sports practice of a methodology for developing coordination abilities, with emphasis on a greater motor variety of exercises with increased coordination complexity". The development and introduction of coordination tests (indicated in the working hypothesis presented in the dissertation) is a mandatory part of the methodology providing control over the training work performed;
- the ***research contingent is sufficiently representative*** and reveals the peculiarities of the general population to which it belongs – an initial test of 65 girls was carried out, 50 of whom were selected to participate in the conducted sports and pedagogical experiment. For the purposes of the study (randomly), they are divided into four groups, according to the nature of the activity (experimental and control) and according to age (6-7 years old and 8-9 years old);
- ***appropriate methodological tools*** are used, which makes it possible to solve at a high level the goals and objectives of the research (theoretical research and analysis of specialized literature sources, survey method, expert assessment, sports pedagogical testing, sports pedagogical experiment). The expert assessment is determined on the basis of the level

of performance of the basic technical skills demonstrated by each gymnast, in accordance with the requirements of the Unified Artistic Gymnastics Program for the respective age group, as well as on the basis of the protocols received from the participation of girls in the State Championships. Correct sports and pedagogical testing has been carried out to establish the level of development of special physical fitness, in particular the coordination abilities of the studied young gymnasts, as well as to determine their ability to reproduce given movements. The applied test battery fully meets the requirements of sports statistics for accessibility, validity, reliability, objectivity and standardization of the test exercises, included in it;

- the main contribution, in my opinion, is the ***development and implementation in sports practice of hers own methodology*** for developing coordination abilities, with emphasis on increasing the motor diversity of exercises with increased coordination complexity, containing elements of novelty. It is developed at a high professional level and is wonderfully illustrated;
- in the processing of the empirical data from the study, ***adequate mathematical and statistical methods*** were used (variation and correlation analyses and hypothesis testing, using the Student's comparative t-test), with a high level of statistical reliability ($P_t \geq 95\%$);
- the analysis of ***the results is done at a high professional level*** in several directions:
 - the opinion of sports specialists in the field of gymnastics regarding the effectiveness of the sports selection system operating in our country and the place of motor coordination abilities as a criterion for quality selection of young talents has been established;
 - the existing correlation interdependencies between the coordination abilities of the young gymnasts from the studied combinations and the level of their technical readiness to perform the main exercises of the 4 apparatus are revealed;

- the effectiveness of the developed own methodology has been proven with a high guarantee probability, thanks to which the participants in the experimental groups reach a new, higher level of development of coordination abilities both in the initial and in the main stage of sports training, which undoubtedly had a positive impact on the level of their technical readiness of all equipment;
- of particular practical value are the developed normative tables for assessing both the level of coordination abilities of young gymnasts and their ability to reproduce movements, which will undoubtedly enrich the system of sports selection and the process of initial sports training in artistic gymnastics.

The conclusions and recommendations naturally stem from the analysis of the results, but they are too concise and do not give a complete picture of the huge amount of research work carried out by the PhD student and her supervisor.

The abstract is developed according to the requirements and correctly presents the content of the dissertation. The documents accompanying the work have been prepared accurately. The 2 scientific publications presented, in accordance with the requirements, are related to the topic of the development.

In **conclusion**, I believe that a large amount of research work has been carried out, which includes a serious theoretical study of the problem being developed, stable preparation and conducting of correct scientific research, professional analysis of its results and development of an optimized methodology for developing the coordination abilities and initial sports training of young gymnasts, including a regulatory framework for control over them. The doctoral dissertation has a high scientific and applied value and meets the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria and the Regulations of the National Sports Academy "Vasil Levski" for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor".

All this gives me grounds, with complete conviction, to declare my **positive vote** for awarding **Veneta Nikolaeva Hristova** the educational and scientific

degree "***Doctor***" in the field of higher education 7. ***Healthcare and Sports***, professional field ***7.6. Sport***, PhD program "***Theory and Methodology of Sports Science***".

05.08.2024

Sofia

Reviewer:.....

(Full Prof. Rossitza Tzarova – PhD)